

Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Algıları ve Tutumları*

Teachers' Self-Efficacy Perceptions and Attitudes towards Using Creative Drama

Ayşegül OĞUZ NAMDAR**, Özgür Salih KAYA***

• Geliş Tarihi: 07.04.2018 • Kabul Tarihi: 03.10.2018 • Yayın Tarihi: 31.10.2019

Kaynakça Bilgisi: Oğuz Namdar, A., & Kaya, Ö. S. (2019). Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algıları ve tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 901-914. doi: 10.16986/HUJE.2018044110

Citation Information: Oğuz Namdar, A., & Kaya, Ö. S. (2019). Teachers' self-efficacy perceptions and attitudes towards using creative drama. *Hacettepe University Journal of Education*, 34(4), 901-914. doi: 10.16986/HUJE.2018044110

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak nasıl kullanılabileceğini öğrenmelerini sağlayarak, yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerini belirlemektir. Bu kapsamda, bu çalışmada deneysel desenlerden "Tek Grup Ön Test-Son Test Model" kullanılmıştır. Rize ilinde farklı alanlardaki çalışan farklı 21 öğretmene, toplam 24 saat süren dört günlük yaratıcı drama eğitimi verilmiştir. Katılımcılara ön test ve son test olarak "Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği" ile "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, ilişkili ve ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Bu sayede yaratıcı drama uygulamalarının, bireylerin yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerine etkisi ortaya koyulmuştur. Analizler SPSS 24 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarında, öğretmenler ile yapılan yaratıcı drama uygulamalarının, yaratıcı dramaya yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisinin olduğu, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama tutumları ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemiştir.

Anahtar Sözcükler: yaratıcı drama, tutum, özyeterlik

ABSTRACT: The purpose of this study is to determine teachers' attitudes towards creative drama before and after creative drama practice, the levels of self-efficacy in using creative drama method and the difference between them by enabling in-service teachers to learn how to use creative drama as a teaching method through activities. In that regard, "Single Group Pretest-Posttest Model" was used as an experimental design in the study. A four-day creative drama training was given to 21 teachers from a variety of disciplines in the province of Rize, Turkey, which took 24 hours in total. A creative drama attitude scale created by Okvuran (2000) and self-efficacy towards using creative drama method scale created by Can & Cantürk-Günhan (2009) were used as pre- and post-test. Data were analyzed by using paired and non-paired samples t-test. Analyses were conducted using SPSS 24 package program. In this way, it was found that there was a significant positive effect of the creative drama activities on the teachers' attitudes towards creative drama and their self-efficacy towards using creative drama. There was no significant effect of gender neither on attitudes towards creative drama and self-efficacy towards using creative drama.

Keywords: creative drama, attitude, self-efficacy

* Bu makale, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenen 'Öğretmenler Derslerini Yaratıcı Drama Yöntemiyle İşlemeyi Öğreniyor' adlı ve 2015.53001.105.01.13 kodlu normal araştırma projesinden üretilmiştir.

** Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi A. B. D., Rize-TÜRKİYE. e-posta: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr (ORCID: 0000-0002-6853-8507)

*** Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Rize-TÜRKİYE. e-posta: ozgursalih.kaya@erdogan.edu.tr (ORCID: 0000-0001-8535-290X)

1. GİRİŞ

Yapılandırmacı yaklaşım altyapısıyla tasarlanan öğretim programlarının yaparak ve yaşayarak öğrenme üzerine odaklandığı bilinmektedir. Öğretim programları yaparak yaşayarak öğrenme üzerine kurulu olabilir, ancak buna odaklanan öğretim yöntemleri ne kadar bilinmekte ve ne kadar etkili kullanılmaktadır? Yapararak yaşayarak öğrenmeye temel olabilecek en etkili öğretim yöntemlerinden bir tanesi de yaratıcı dramadır. Drama, içinde eylem olan, bir ya da birden çok insanın birbirleriyle, doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları içsel ve dışsal devinimler ve onların yaşam durumlarını geniş ölçüde içeren etkinliklerdir (Adıgüzel (2013). San (1990) ise yaratıcı dramayı doğaçlama, rol oynama, tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı oyunsu süreçlerde anlamlandırması ve canlandırması olarak tanımlamaktadır. Adıgüzel (2006) yaratıcı dramanın, bütün sanatlar içinde katılamı entelektüel, duygusal, fiziksel, sözel ve toplumsal olarak en çok kuşatan bir alan olduğunu belirtmektedir. Üstündağ'a (1994) göre yaratıcı drama; eğitim sürecinde oyunlarla geliştirilen bir etkinliktir ve bu özelliği ile eğitimin yaşamsal parçasıdır. "Eğitimde yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerinin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır" (San, 1990). Bu süreçte pek çok uygulama yapılmaktadır. "Drama dersleri hareket ve ritim, pandomim, doğaçlama, karakter çalışmaları ve konuşmayı içermektedir" (McCaslin, 1990: 286). "Oyunlar ve rol oynama, iletişim yoluyla kendi duygularımızı ortaya koymayı öğrendiğimiz çok önemli yollardır" (Bell, 2008: 149). McNaughton'a (2004) göre yaratıcı drama, bireyin iletişim ve karar verme becerilerinin gelişimine yardımcı olabilir ve arkadaşlarına yönelik duyarlılık kazanmasını sağlayabilir. Heathcote ve Wagner da (1990) yaratıcı dramanın asıl etkisini topluluk halinde yapılmasıyla ilişkilendirmektedirler. Desailly (2012: 103) eğitimde drama kullanmanın yararlarından bazılarını "Çocuklar konuya daha heyecanla adapte olabilirler, daha pratik ve fiziksel yollarla öğrenmeyi destekler, okuma ve yazmada zorluk çeken öğrencilerin öğrenmesini ve farklı bir yolla ne öğrendiklerini sunmaya fırsat verebilir, çocuklar farklı görüşleri, tepkileri ya da diğerleri ile güvenli bir ortamda etkileşimde bulunmayı deneyimleyebilir, öğrenme daha kalıcı olabilir, öz güven ve sunum becerileri kazandırabilir" cümleleriyle ifade etmiştir. Baldwin de (2008) dramanın katılımcıların etkin katılımı ve olumlu katkılarından gelen başarısını içeren sosyal bir etkinlik olduğunu belirtmektedir. Yaratıcı dramanın sosyal becerileri geliştirme bakımından etkili bir yöntem olduğunu alan yazındaki kaynaklarda görmek mümkündür. Colston (1985) yaratıcı dramanın sosyal iletişim becerileri üzerine etkisi olduğuna ve Yassa da (1997) araştırmasında yaratıcı dramanın öğrencilerin sosyal etkileşim becerilerini geliştirdiğine değinmiştir Henderson ve Shanker de (1978) yaptıkları araştırmada yaratıcı dramanın çocukları sosyal beceriler bakımından geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Sağlam (2004) eğitimde drama ortamının, bireye kendi potansiyelini fark etme, kendini ifade etme, yaratıcılık gelişimi, empati becerisi gibi becerilerin gelişimine katkı sağlayabileceğini ve bireyleri mutlu edebileceğini vurgulamaktadır. McNaughton da (2004) eğitimde dramanın bireyin iletişim ve karar verme becerilerinin gelişimine yardımcı olabileceğini ve arkadaşlarına yönelik duyarlılık kazanmasına olanak vereceğini belirtmektedir. Heinig (1993) de, yaratıcı dramaya katılımın dil ve iletişim becerilerini, problem çözme becerilerini, yaratıcılığı, empati becerisini geliştirebileceğini, sosyal farkındalık düzeyini arttırabileceğini, tiyatro sanatını anlayabilmeyi sağladığını belirtmektedir. Baldwin'a (2009: 24) göre, "okulda drama uygulamalarının öğrenciler için oldukça düzenli olmalıdır. Tek seferlik bir deneyim önemli ve anında bir etkiye sahip olabilir ancak drama yoluyla öğrenme ile düzenli ve sürekli katılım, öğrenmede sürekliliği ve ilerlemeyi desteklemektedir". "Eğitimde drama çalışmalarında da çocuklar, merak ve ilgilerine yönelik bir konu üzerine çalışmaktan, araştırmaktan, incelemekten, keşfetmekten ve bulduklarını dramatik

bir temsil ile ifade etmekten hoşlanmaktadırlar. Bu süreç içerisinde çocuklar elbette ki, diğer sanatların barındırdığı becerileri de edinmektedir. Drama öğretmeni ya da bu yöntemi kullanan sınıf öğretmeni, öğrencilerin yaşama ilişkin durumları, dramatik bir dille ifade edebilme becerilerini geliştirmelidir” (Akar Vural ve Somers, 2011: 47-48). McCaslin (2006) çağdaş eğitim ile yaratıcı dramanın ortak amaçları olduğunu belirtmiştir ve bunlardan bir kısmının “yaratıcılık ve estetik gelişim, eleştirel düşünme becerisi, sosyal gelişim ve diğerleri ile birlikte işbirliği içinde çalışma yeteneği, iletişim becerilerini geliştirme, ahlaki ve manevi değerlerin gelişimi, kendini bilme / benlik bilgisi, başkalarının kültürel geçmişlerini ve değerlerini anlama ve takdir etme” (McCaslin, 2006:6) olduğunu belirtmiştir.

İlkokul öğretmenlerinin hitap ettiği kitlelerin somut işlemler dönemindeki çocuklar olduğu düşünülürse, o dönemdeki çocuklara hitap edebilecek en etkili yöntemlerden bir tanesinin yaratıcı drama olduğu söylenebilir. Çocukların o dönemdeki oyun oynama gereksinimlerini ve enerjilerini öğrenmeye dönüştürebileceği söylenebilir. Bu bakımdan bakıldığında özellikle bu dönem çocukları için çok önemli olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, ilkokul öğretmenlerinin de yaratıcı drama dersi alıp bu yöntemin nasıl kullanılabileceğini öğrenmeleri büyük önem taşımaktadır. Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerinde drama dersi sınıf öğretmenliği programında yerini almasına rağmen, eğitim fakültelerinin diğer bölümlerinde yalnızca sınırlı sayıdaki programlarda zorunlu ya da seçmeli olarak yerini almaktadır.

Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında, bu araştırmayla ilişkili olan çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Söz gelimi, Karaosmanoğlu ve Adıgüzel (2017) yaratıcı drama yönteminin Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (BTY) dersini alan 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve yönetime ilişkin öğrenci görüşlerine etkisini incelemiştir. Yaratıcı drama yönteminin; kazanımların gerçekleşmesinde, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerinde, teknolojiyi, interneti ve sosyal medyayı öğrenmelerinde ve bu teknolojileri gerçek yaşamlarında bilinçli bir biçimde kullanmalarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ünver ve Semiz (2017) ise okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan drama dersi kapsamında yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının sosyal zekâ alanlarına etkisine ilişkin yaptıkları araştırmada, drama dersinin öğretmen adaylarının sosyal zekâ alanlarına olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eratay (2017) da araştırmasında özel eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya ilişkin görüşlerini incelemiştir, öğretmenlerin dramaya ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve okul çalışmalarında dramaya fazla yer vermedikleri, drama çalışmalarında müziği çok fazla kullanmadıkları araştırma sonuçlarında yer almıştır. Asımoğlu (2017) da araştırmasında, okul öncesi eğitim kurumlarında oyun kavramının, geleneksel halk oyunları bağlamında yaratıcı drama ve Orff Yaklaşımı kullanılarak uygulanabilirliği ve bu yaklaşımların, gelişim sürecinde olan çocuklara faydaları üzerinde durmuştur. Adıgüzel (2016) MEB 2012 güzel sanatlar ve spor liseleri drama dersi öğretim programının değerlendirilmesine ilişkin yaptığı araştırmada, programda kuramsal bilgiler açısından önemli eksiklik ve yanlışlıklar saptamış, programın genel amaçları ile ünite başlık ve kazanımlarının tutarlı olmadığını, öğrenme-öğretme süreçleri bakımından ders planlarının dramanın özellik ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmadığını ifade etmiştir. Yıldırım ve Erdoğan (2016) yaptıkları araştırmada, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını olumlu etkilediği ve öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi ile gerçekleştirilen etkinliklere yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türkiye’de hâlihazırda yaratıcı drama ya da drama öğretmenliği lisans programı olmadığından, yaratıcı drama eğitimi genellikle bu alanda eğitim veren MEB onaylı liderlik / öğretmenlik kursları tarafından verilmektedir. Drama, üniversitelerde lisans düzeyinde zorunlu veya seçmeli ders olarak da programda yerini almaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise sınırlı sayıda eğitimde yaratıcı drama programları bulunmaktadır. Bunlar da bir alan, disiplin ve bir öğretim yöntemi olan yaratıcı dramanın önemine ilişkin önemli göstergelerdir. Alan yazında

yaratıcı drama yönteminin etkililiğine ilişkin pek çok bilimsel yayın yer almaktadır. Yaratıcı dramaya öncülük eden Amerika ve İngiltere'nin yanı sıra artık Türkiye'de de yaratıcı dramaya ilişkin yapılan araştırmalar hız kazanmıştır. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Seminerlerinin de her yıl düzenli olarak yapıldığı, yurt dışından alanda önemli liderlerin ve araştırmacıların da bu seminerlerde yer aldığı düşünülürse, bunun da alana verilen öneme ilişkin önemli bir ipucu olduğu söylenebilir. Bu bakımdan öğretmenlere yönelik yapılan yaratıcı drama atölyeleri, proje ve seminerleri büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma da, öğretmenlere yönelik hazırlanan bir yaratıcı drama projesinin değerlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak nasıl kullanılabileceğini dört günlük bir eğitim kapsamında öğrenmelerini sağlayarak, yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerini ve aralarındaki farkı belirlemektir. Alan yazında öğretmenlerin yaratıcı drama yönteminin etkililiğine ilişkin görüş bildirdiği, derslerinde yöntem olarak kullanıp etkili sonuç aldıkları araştırmalar bulunmaktadır, ancak öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini nasıl kullanabileceklerine ilişkin eğitim almalarının gerekli olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin alacakları eğitimin de tutum ve görüşlerini nasıl etkilediği önem taşımaktadır. Bu araştırmanın kapsamını Rize ilinde çalışan 21 ilkökul öğretmeni, toplam 24 saat süren dört günlük yaratıcı drama eğitimi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırma Soruları

Soru 1: Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanları önceki tutum puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek midir?

Soru 2: Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları önceki puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek midir?

Soru 3: Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanları cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

Soru 4: Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın temeli yaratıcı drama uygulamaları eğitimine dayandığından, kontrol grubu bulunmamaktadır. Bu araştırmada sadece bir grup ile yapıldığından ve bağımlı değişkenlere ilişkin ölçümler sadece bu grup üzerinden gerçekleştirildiğinden dolayı deneysel desenlerden "Tek Grup Ön Test-Son Test Model" kullanılmıştır.

2.2. Deneysel İşlem Süreci

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin derslerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin etkili olup olmadığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan "hazırlık-ısıtma", "canlandırma" ve "değerlendirme" aşamalarından oluşan bir yaratıcı drama eğitim programı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Hazırlanan ders planlarından bir tanesi örnek olarak **EK-1**'de sunulmuştur. Katılımcı seçimi için, proje duyurusu sosyal medya sayfalarından proje afişinin paylaşılması ve Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınarak gerekli duyuruların yapılması ile sağlanmıştır. Katılımcı sayısı araştırma öncesinde 24 olarak

belirlenmiştir. Ancak, gönüllülük esasına göre katılımcı seçimi yapıldığından, yaratıcı drama eğitimine dört gün boyunca 24 saat zaman ayırabilecek olan 21 gönüllü öğretmene ulaşılmıştır.

Verilen eğitim kapsamında önce uygulama, uygulamadan yola çıkarak teoriye ulaşılarak yapılandırılmıştır. Eğitimin her bir oturumunda oluşturulan atölyelerde yaratıcı dramının aşamalarına bağlı kalınmıştır. Katılımcıyı bedensel ve zihinsel olarak sürece hazırlayacak olan ısınma-hazırlık aşaması ile sürece başlanmıştır. Devamında ikinci aşamaya geçilmiş, rol oynama ve doğaçlama gibi tekniklerin kullanıldığı canlandırma aşaması ile devam edilmiştir. Üçüncü aşama olarak sürece ilişkin kazanımlar, görüş ve yorumların paylaşıldığı değerlendirme aşaması ile süreç tamamlanmıştır. Dört gün boyunca toplam sekiz oturum yapılmıştır. İlk günkü oturumda temel amaç, katılımcıların birbirlerini tanımalarını ve iletişim-etkileşim kurmalarını sağlayabilecek, uyum-güven çalışmalarını içeren uygulamalar yapılmıştır. İkinci ve üçüncü günde ilkökulda yaratıcı drama yönteminin nasıl kullanılacağına ilişkin oturumlar yapılmıştır. Yaratıcı drama yöntemi ile ders planının yapılandırılması ve planlama ile ilgili yapılan iki oturumun ardından son gün ders planlarının sunumu ile süreç değerlendirmesi yapılmıştır. Dört gün ve 24 saat süren eğitim süresince tanışma, iletişim ve etkileşim çalışmaları, uyum-güven çalışmaları, oyunlar, oyunların eğitimde bir araç olarak kullanılması, oyun ve yaratıcı drama ilişkisi, tiyatro ve yaratıcı drama ilişkisi, yaratıcı dramada kullanılan öğretim ve tiyatro teknikleri, yaratıcı drama ve sanat ilişkisi yaratıcı drama oturumlarıyla işlenmiş; yaratıcı drama ile bir ders planının yapılandırılması aşamaları ve içerikleriyle örnekler verilerek işlenmiştir. Katılımcıların yaratıcı drama yöntemi ile bir ders planını hazırlaması ve uygulamasından sonra süreç değerlendirmesi yapılarak projenin uygulama süreci tamamlanmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Rize ilinde farklı branşlarda (11'i sınıf öğretmenliği, 3'ü matematik öğretmenliği, 4'ü fen bilgisi öğretmenliği, 1'i sosyal bilgiler öğretmenliği, 1'i okul öncesi öğretmenliği, 1'i rehberlik ve psikolojik danışmanlık) öğretmenlik yapan ve gönüllü katılan 13 kadın, 8 erkek olmak üzere 21 kişiden oluşmaktadır. Öğretmenlerin 12'si 22-30, 7'si 31-40, 2'si 41-50 yaş aralığındadır. Katılımcıların cinsiyet, yaşları ve daha önce drama eğitimi alıp almama durumu ile ilgili bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından bilgi formu hazırlanmıştır. Bu değişkenlere ait sonuçlar bulgular kısmında tablolandırılmıştır. Aşağıda demografik bilgi formunda değişkenlerle ilgili bilgi sunulmuştur.

2.3.1. Demografik Bilgilere İlişkin Bilgiler

Tablo1. Cinsiyete göre verilerin dağılımı

Cinsiyet	N	Yüzde (%)
Kadın	13	61.9
Erkek	8	38.1

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma 13 kadın (%61.9), 8 erkek (%38.1) olmak üzere 21 kişiden oluşmaktadır.

Tablo2. Yaşa göre verilerin dağılımı

Yaş	N	Yüzde (%)
22-30	12	57.1
31-40	7	33.3
41-50	2	9.5

Tablo 2'ye bakıldığında öğretmenlerin 12'sinin (%57.1) 22-30, 7'sinin (%33.3) 31-40, 2'sinin de (%9.5) 41-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo3. Daha önce drama eğitimi alıp almama durumuna göre verilerin dağılımı

Drama eğitimi	N	Yüzde (%)
Aldım	9	42.9
Almadım	12	57.1

Tablo 3 incelendiğinde 21 katılımcının 9'u (%42.9) daha önceden drama eğitimi aldığını, 12'si (%57.1) ise daha önce herhangi bir drama eğitimi almadığını belirtmiştir. Demografik bilgilerden sonra araştırmacılar tarafından araştırmmanın amacına yönelik hazırlanan sorulara ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

2.4. Veri Toplama Araçları

2.4.1. Yaratıcı drama tutum ölçeği

Okvuran (2000) tarafından geliştirilen 45 maddelik testin otuzu olumlu, on beşi olumsuz maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler üç faktörde toplanmıştır. Birinci faktör "Dramaya Yönelik Genel Tutumlar" 20, ikinci faktör "Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumları" 13, üçüncü faktör ise "Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumlar" 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach-alpha katsayısı; 1. faktör için .88, 2. faktör için .85, 3. faktör için .78 olarak bulunmuştur. Likert tipte hazırlanan ölçeğin maddeleri "1= Kesinlikle Katılıyorum", "2= Katılıyorum", "3= Kararsızım", "4= Katılmıyorum" ve "5= Hiç Katılmıyorum" şeklinde puanlandırılmıştır. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler (5, 10, 13, 15, 18, 22, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 35, 38, 40) ise tersten kodlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde veriler 20-65 yaş arasında olan ve drama eğitimi almış kişilerden elde edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında ölçeğin bu araştırmanın katılımcı grubuna uygulanması uygun görülmüştür. Araştırmacılar tarafından maddeler tek tek incelenmiş ve bu örneklem üzerinde uygulanabileceğine karar verilmiştir. Ölçeğin toplam cronbach alpha güvenirlik katsayısı ise araştırma grubu için .80 bulunmuştur.

2.4.2. Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik ölçeği

Ölçek 47 maddeden oluşmaktadır ve ölçeğin maddelerinin otuz altısı olumlu, on bir maddesi olumsuzdur. Ölçek maddeleri tek faktör altında toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach-alpha değeri .96 bulunmuştur (Can ve Cantürk-Günhan, 2009). Likert tipte hazırlanan ölçeğin maddeleri "1= Hiç Katılmıyorum", "2= Az Katılıyorum", "3=Orta Derecede Katılıyorum", "4=Çok Katılıyorum" ve "5=Tamamen Katılıyorum" şeklinde puanlandırılmıştır. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler (7, 11, 15, 19, 23, 29, 30, 34, 38, 44, 45) ise tersten kodlanmıştır. Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesinde veriler fen bilgisi, okul öncesi ve sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarından toplanmıştır. Ölçekteki maddelerin uygunluğu araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve seçilen örneklem grubuna uygulanabileceğine karar verilmiştir. Ölçeğin cronbach alpha güvenirlik katsayısı bu araştırmada .93 bulunmuştur.

2.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulama yapılmadan önce katılımcılara yaratıcı drama tutum ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik ölçeği uygulanmıştır. Uygulama yapıldıktan sonra da katılımcılardan aynı ölçme araçlarını yanıtlamaları istenmiştir. Bu sayede uygulamalardan önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeyleri ölçülmüştür. Katılımcılardan veri toplanırken takıldıkları yerleri sormaları istenmiştir ve ölçme araçlarını içtenlikle doldurdukları varsayılmıştır. Katılımcıların ölçme araçlarını doldurmaları birinci ve ikinci uygulama için yaklaşık 15'er dakika sürmüştür.

Araştırmada katılımcıların, yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeyleri ölçülmüş ve aralarındaki fark belirlenmiştir. Bu sayede yaratıcı drama uygulamalarının, bireylerin yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik

özyeterlik düzeylerine etkisi ortaya koyulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde, ilişkili ve ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Analizler SPSS 24 paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında oluşturulan hipotezler test edilmiştir ve ulaşılan sonuçlar sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

3.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu olan; “Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanları yaratıcı drama uygulamalarından önceki tutum puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek midir?” sorusunun cevap bulmak amacıyla ilişkili örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Yaratıcı drama tutumları ön test ve son test ortalama puanlarının t- testi sonuçları

Yaratıcı Drama Tutumu	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Öntest	21	3.383	.237	20	-3.187	.005*
Sontest	21	3.536	.105			

*p<.01

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamaları sonrasındaki yaratıcı drama tutum puanlarının (Ort.sontest=3.536), yaratıcı drama uygulamalarından önceki tutum puanlarına (Ort.öntest=3.383) göre istatistiki açıdan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür (t=-3,187, p<.01).

3.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu olan; “Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları ile yaratıcı drama uygulamalarından önceki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek midir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla ilişkili örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Ön Test ve Son Test Ortalama Puanlarının t- Testi Sonuçları

Özyeterlik	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Öntest	21	3.974	.453	20	-5.492	.000*
Sontest	21	4.499	.379			

*p<.01

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamaları sonrasındaki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanlarının (Ort.sontest=3.536), yaratıcı drama uygulamalarından önceki tutum puanlarına (Ort.öntest=4.498) göre istatistiki açıdan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür (t=-5,492, p<.001).

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu olan; “Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanları cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumu Ön Test Puanlarının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Yaratıcı Drama Tutumu	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Kız	13	3.353	.265	19	-.710	.48
Erkek	8	3.430	.190			

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki yaratıcı drama tutumu puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı görülmektedir ($t = -.710, p > .05$).

Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumu Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Yaratıcı Drama Tutumu	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Kız	13	3.353	.093	19	-.264	.79
Erkek	8	3.544	.128			

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama tutumu puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı görülmektedir ($t = -.264, p > .05$).

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu olan; “Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusunun test edilmesi amacıyla ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 8 ve Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 8: Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Puanlarının Ön Test Puanlarının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Özyeterlik	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Kız	13	3.962	.541	19	-.142	.88
Erkek	8	3.992	.285			

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından önceki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı görülmektedir ($t = -.142, p > .05$). Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanlarının da cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Puanlarının Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Özyeterlik	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Kız	13	4.468	.390	19	-.459	.65
Erkek	8	4.547	.380			

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanlarının, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı görülmektedir ($t = -.459, p > .05$).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, öğretmenlerin yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak nasıl kullanılabileceğini öğrenmelerini sağlayarak, yaratıcı drama uygulamalarından önceki ve

sonraki yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Her gün 6 saat, toplamda 24 saat olmak üzere verilen yaratıcı drama eğitimi ile öğretmenlerin bu alanı tanımaları, derslerinde bir öğretim yöntemi olarak nasıl kullanabileceklerini öğrenmeleri bakımından alana ciddi katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Araştırmadan beklentiler, öğretmenlerin yaratıcı dramayı tanımaları, bir öğretim yöntemi olarak içerdiği tekniklerle birlikte nasıl kullanılabileceğini uygulamalar ile öğrenmelerini sağlamak, yaratıcı dramaya olan tutumlarını ve bu yöntemi kullanmaya yönelik özyeterlik algılarını belirlemektir.

Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenler ile yapılan yaratıcı drama uygulamalarının, yaratıcı dramaya yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Literatüre bakıldığında yaratıcı drama uygulamalarının yaratıcı drama çalışmaları üzerinde olumlu yönde anlamlı etkisi olan çalışmalar görmek mümkündür (Üstündağ, 1997; Yeğen, 2004; Susar-Kırmızı, 2007; Gencel, 2009). Bahar'ın (2005) öğretmen adayları üzerinde yapmış olduğu yaratıcı drama tutumlarını inceleyen deneysel çalışmanın ön test-son test tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucu bulunmuştur.

Öğretmenler ile yapılan yaratıcı drama uygulamalarının, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Gürol (2003) yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının eğitsel drama kullanmaya ilişkin yeterlilikleri bilme düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Yıldırım (2008) araştırmasında, ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgularda, öğretmenlerin, drama yöntemine ilişkin kişilik özellikleri, drama etkinlikleri ve öğrenme durumlarına ilişkin yeterlilikler, drama etkinliklerinin değerlendirilmesine yönelik yeterlilikleri, bilme ve uygulama düzeylerinde yeterli oldukları görülmüştür. Çetingöz (2012) okulöncesi öğretmenleri adayları üzerinde yapmış olduğu çalışmada yaratıcı drama uygulamalarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterliklerini olumlu yönde etkilediği sonucunu bulmuştur.

Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama tutumları, cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında yaratıcı dramaya yönelik tutumları cinsiyete göre değişmediği araştırmalara rastlamak mümkündür (Ünal, 2004; Fenli, 2010). Yıldırım (2011) öğretmen adayları üzerinde yapmış olduğu çalışmada kız ve erkek öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucunu bulmuştur. Bunun nedeni her iki cinsiyetinde aynı öğretim süreçlerinden geçmiş olması düşünülebilir. Bununla birlikte son test puanları açısından bakıldığında erkek öğretmenlerin kadın meslektaşlarına göre puan ortalamalarının daha da yükseldiği, ancak yine puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı gözlenmiştir.

Öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarından sonraki yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik puanları, cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Maden'in (2010) Türkçe öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada drama, Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde bunun tersi çalışmalara rastlamak da mümkündür. Bertiz (2005) ve Çetingöz (2012) öğretmen adayları üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterliklerinin anlamlı düzeyde kızların lehine olduğu sonucunu bulmuşlardır. Bu farklılığın sebebi kültürel farklılıklar olabileceği gibi araştırmaya katılan örneklem grubundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma Rize ilinde yürütülmüştür. İlkokul öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini öğrenip olumlu tutum geliştirmeleri ile, bir sonraki projelerde MEB ve fakülte arasında daha

profesyonel ve ileri düzeyde yaratıcı drama yöntem / tekniklerine ilişkin atölyeler tasarlanabilecek ve ileriye yönelik bir çıktı olarak Rize ilindeki ilköğrencilerinin yaratıcı dramanın hedeflerini içselleştirmiş olmaları beklenmektedir. Bu sonuçlardan öğretmenler, öğrenciler olduğu kadar MEB ve eğitimi alan ilköğretmenlerinin etkileşimde bulunacağı her bireyin yararlanacağı beklenmektedir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak, öğretmenlere verilen yaratıcı drama eğitiminin öğretmenlerin yaratıcı dramaya karşı tutumlarının ve bu yöntemi kullanmaya yönelik özyeterlik düzeylerinin olumlu ve anlamlı düzeyde değişmesinde etkili olduğu görülmüştür. Bu araştırma 21 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir, ancak yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik verilecek olan eğitimlerde daha büyük kitlelere ulaşılması hedeflenebilir. Eş zamanlı oturumlarla ve daha fazla yaratıcı drama lideri / eğitmeni ile aynı zamanda daha çok öğretmene eğitim verilebilir. Hizmet içi eğitim kapsamında yaratıcı dramaya daha fazla yer ayrılması önerilebilir. Bu tür eğitimlerden sonra öğretmenlerin yaratıcı dramayı sınıflarında kullanma durumları, karşılaştıkları güçlükler varsa, bunlar ve çözüm önerileri irdelenebilir. Yaratıcı dramanın lisans düzeyinde bütün öğretmen yetiştiren programlarda zorunlu bir ders olması sağlanabilir.

5. KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama derslerinde (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-15.
- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem.
- Adıgüzel, Ö. (2016). MEB 2012 güzel sanatlar ve spor liseleri drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 1-18.
- Akar Vural, R. ve Somers, J. W. (2011). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem.
- Asımoğlu, S. (2012). *Yaratıcı drama ve Orff yaklaşımı çerçevesinde okul öncesi eğitimde oyun kavramı*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Baldwin, P. (2008). *The primary drama handbook*. London: SAGE.
- Baldwin, P. (2009). *School improvement through drama*. London: Continuum International.
- Bell, E. (2008). *Theories of performance*. California: SAGE.
- Bertiz, H. (2005). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, Türkiye.
- Can, B. ve Cantürk Günhan, B. (2009). Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik ölçeği. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1): 34-43.
- Colston, GL. (1985). *The effects of a creative drama workshop and an arts on film program on the social interaction of deinstitutionalized developmentally disabled persons* (Therapeutic recreation, District of Columbia). PhD. Usa: University of Maryland Press.
- Çetinoğlu, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 131-142.
- Çöme, A. (2011). *Okul yöneticilerinin eğitimde yaratıcı drama faaliyetlerine ilişkin tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Desailly, J. (2012). *Creativity in the primary classroom*, London: SAGE.
- Eratay, E. (2017). Özel eğitim öğretmenlerinin dramaya ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 2239-2254.
- Fenli, A. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları (MAKÜ örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Gencil Evin, İ. (2009). Yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 318(34), 5-13.

- Gürol, A. (2003). Okul öncesi öğretmenleri ile okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimde dramanın uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 25-40.
- Hamurcu, H. (2009). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları. The First International Congress of Educational Research. 1-3 Mayıs. Çanakkale-Turkey.
- Heathcote, D. & Wagner, B. (1990). *Drama as a learning medium*. (6. Baskı). Stanley Thornes, Publishers Ltd.
- Heinig, R.B. (1993). *Creative drama for the classroom teacher*. Upper Saddle River NJ: Prentice Hall.
- Henderson, C. & Shanker, J.L. (1978). The use of interpretive dramatics versus basal reader workbooks. *Reading World*, 17, 239-243.
- Karaosmanoğlu, G. ve Adıgüzel, Ö. (2017). Yaratıcı drama yönteminin 6. sınıf bilişim teknolojileri ve yazılım dersi alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *İlköğretim Online*, 16(2).
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 259-274.
- McCaslin, N. (1990). *Creative drama in the classroom*. New York: Longman.
- McCaslin, N. (2006). *Creative Drama in the Classroom and beyond*. (Eighth Edition). New York, Pearson.
- McNaughton, M. J. (2004). Educational drama in the teaching of education for sustainability. *Environmental Education Research*, 10(2), 139-155.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim: amaç mı? araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17, 4-22.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-583.
- Susar Kırmızı, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin okuduğunu anlama başarısına etkisi ve yönteme ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim Araştırmaları*, 7(29), 59-71.
- Ünal, E. (2004). Celal Bayar üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama dersine ilişkin tutumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2).
- Ünver, N., & Semiz, S. (2017). Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan Drama dersi kapsamında yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının Sosyal zekâ alanlarına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2585.
- Üstündağ, T. (1994). Günümüz eğitiminde dramanın yeri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 37,7-10.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve insan hakları öğretiminde yaratıcı dramanın erişkiye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi. Ankara, Türkiye.
- Yassa, N.A. (1997). *A study of the effect of drama education on social interaction in high school students*. Unpublished Doktoral Dissertation, Ontario: Lakehead University.
- Yeğen, G. (2004). "Eğitim Fakültelerindeki Yaratıcı Drama Eğitimi". *Türkiye'de drama liderleri buluşması ve 6. ulusal drama semineri kitabı*. Drama Liderliği Oluşum Yayınları Fersa Matbaacılık, Ankara 2004.
- Yıldırım, İ. N. (2008). *İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, Türkiye.
- Yıldırım, M., & Erdoğan, T. (2016). Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(1), 71-88.
- Yıldırım, Y. (2011). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

EK-1: ÖRNEK DERS PLANI: HAYDİ TANIŞALIM!

Kazanımlar: Tanışma, iletişim, empati, güven, yardımlaşma, grupta çalışma

Yöntem/teknikler: Yaratıcı drama/Donuk imge, fotoğraf karesi, doğaçlama, istasyon tekniği

Araç – Gereç: Hoparlör (3 + 1), bilgisayar, 25 adet minder, 5 adet keçeli boya seti, 5 adet pastel boya seti, 5 adet 50x70 cm karton, 25 adet A4 beyaz kâğıt, 25 adet kalem, 1 adet tenis topu.

A) ISINMA - HAZIRLIK AŞAMASI

1.Serbest yürüyüş: Liderin yönergesiyle mekanda serbest yürüyüş yapılır. Liderin verdiği yönergelerle farklı biçimlerde selamlaşılır.

2.Lahana tarlası: Çember olunur. Sırayla 1,2,3,4 şeklinde sayılır. Aynı numarada olanlar birbirini bulur. Gruptan üç kişi el ele tutuşup minik bir çember oluşturur ve diğer katılımcıyı ortalarına alır. El ele tutuşan katılımcılar bu oyunda 'Lahana tarlası', minik çemberlerin ortasında kalan katılımcılar 'Tavşan' olacaktır. Hiçbir grupta bulunmayan katılımcı da 'Tavşan' olacak ve yönergeyi verecektir. Ortadaki tavşan 'Tavşan' dediği zaman bütün tavşanlar yer değiştirecektir. Kendine lahana tarlası bulamayan tavşan ortada kalacak ve yeni yönergeyi o verecektir. Eğer tavşan 'Lahana tarlası' derse bu sefer tavşanlar sabit kalacak, lahana tarlaları ellerini bırakmadan kendilerine bir tavşan bulmaya çalışacaklar.

3.Meyve sepeti: Katılımcılar çember olur. Her katılımcı ayakta durur ve her birinin arkasında konumunu belli etmek amacıyla bir adet minder konur. 'Elma, armut, muz' şeklinde sırayla sayılır. Her katılımcının bir meyve adı olacaktır. Ortada gönüllü bir katılımcı olacaktır. Ortadaki katılımcı 'Elma' dediği zaman bütün elmalar yer değiştirecek, 'Armut' dediği zaman armutlar, 'Muz' dediği zaman muzlar yer değiştirecektir. Bu sırada ortadaki katılımcı da kendine boş bir yer bulmaya çalışacaktır. Eğer ortadaki katılımcı 'meyve sepeti' derse bütün meyveler yer değiştirecektir.

4.Oryantasyon: Müzik çalarken serbest yürünür. Lider "Müzik her durduğunda vereceğim yönergeyle o kişi sayısı bir araya geleceğiz. Bir soru soracağım ve yanıtlarını kendi grubumuzla paylaşacağız. Vereceğimiz yanıtları unutmayalım" der. Lider: "Birbirine en yakın 3 kişi, 4 kişi bir araya gelsin" der ve gruplar her bir araya geldiğinde aşağıdaki soruları sırasıyla sorar.

- Adın ne?
- Hangi ilden katılıyorsun?
- En sevdiğin sinema filmin adı nedir?
- En sevdiğin kitabın adı nedir?
- Boş zamanlarında ne yaparsın?
- Bu projeden beklentilerin neler?

Küçük gruplar toplanıp yanıtlar verildikten sonra liderin yönergesiyle el ele tutuşarak çember olunur. Her birey teker teker ortaya gelerek diğer katılımcılar ortadaki katılımcı hakkında bir önceki etkinlikten ne öğrendiyse hepsi söylenir.

5.İsim çalışması (1) "Benim adım Ayşegül, Ayna gibiyim": Çember olunur. Lider 'Benim adım Ayşegül. İsmimin baş harfiyle başlayan bir nesne, imge ya da herhangi bir şey buluyorum ve onu ifade eden bir hareket buluyorum' der. Söz gelimi, lider 'Benim adım Ayşegül, Ayna gibiyim' dedikten ve aynı anda hareketini yaptıktan sonra bütün grupla birlikte aynı anda liderin adını söyleyerek hareketi tekrarlanır. Sıradaki kişinin adı ve hareketi ile devam edilir. Sıradaki kişi adını bitirdikten sonra onun adı ve hareketi tekrar edilir.

6.İsim çalışması (2) İsim – Ritim – Kareografi çalışması: Çember olunur. Lider: "Adım Ayşegül. 3 heceli olduğu için kendime üç hareket bulacağım. İsmimi hecelerle söylerken aynı anda hareketlerimi de yapacağım. Ben ismimi söyleyip yaptıktan sonra yanımdaki katılımcıyla devam edeceğiz. Hareketlerimizi unutmayalım, bir sonraki etkinlikte bize gerekecek" der. Bütün grubun hareketi yapıldıktan sonra lider "Birden altıya kadar sayalım ve altı grup olalım. Şimdi bu bulduğumuz hareketlerden yola çıkarak grubumuzla müzik eşliğinde bir koreografi oluşturacağız" der. Bütün performanslar sırasıyla izlenir ve alkışlanır.

7.İsim çalışması (3) Bahadır'ın kalemi: Her katılımcı kendisine ait bir nesne alır. Mekânda serbest yürüyüş yapılır. Her katılımcı kendine ait olan nesneyi kendi adını da söyleyerek başka bir katılımcıya verir, nesnesini verdiği katılımcı da aynı şekilde kendi nesnesini kendi adını söyleyerek o katılımcıya verir. Söz gelimi: "Bahadır'ın kalemi" der. Bu şekilde olabildiği kadar nesnelere el değiştirir. Süreç sonunda çember olunur. Bir kişi elindeki nesnenin kime ait olduğunu, söz gelimi "Ayşegül'ün saati" diyerek o katılımcıya verir. Nesnesini verdiği katılımcı da elindeki nesne kime aitse aynı biçimde o kişiye nesnesini teslim eder.

8.Ayna çalışması: Lider “Şimdi çember olalım. Bir- iki şekilde sayalım. Birler bir adım öne ve bir adım sağa olmak üzere adım atalım. Şimdi arkamızı dönelim ve karşımızda duran arkadaşımızla eş olalım. Biriniz A biriniz B olsun. Ayna çalışması yapacağız. Müzik açacağım, müziğin ritmine göre hareket edeceğiz. Öncelikle A’lar müzik eşliğinde hareket edecek ve B’ler ayna olacak, A’ları taklit edecek. Sonrasında B’ler hareket edecek ve A’lar ayna olacak” der.

9.Uyum – Güven çalışması: Bir önceki çalışmada oluşturulan ikili gruplarla çalışılır. Bu sefer gruplardan A’lar önde, B’ler A’ların hemen arkasında yer alır. A’ların gözü kapalıdır. B’lerin görevi, verecekleri yönergelerle A’ların mekânda güvenli biçimde yürümelerini sağlamaktır. Bu çalışma konuşma olmadan, yalnızca dokunarak yapılır. B’ler A’lara dokunarak bazı komutlar verir. Sırtına dokunması “yürü”, elini sırtından çekmesi “dur”, sağ omzuna dokunması “sağa dön”, sol omzuna dokunması “sola dön”, ve iki eliyle sağ ve sol omuzunu tutması “dur” anlamına gelmektedir. Bir süre çalışıldıktan sonra A’lar ve B’ler yer değiştirir.

10.Don oyunu: Bir katılımcı gönüllü ebe olur. Amacı bütün grup üyelerini ebelemektir. Ebenin dokunduğu katılımcı hangi pozisyonda ebeleniyse o pozisyonda donar. Katılımcılar donan kişiyi çözmek için, donan kişinin karşısına geçip aynı pozisyonu aldığında onu çözmüş olur. Bu şekilde her ikisi de oyuna aktif olarak dönmüş olur. Oyun sonunda kazanımlar konuşulur.

11.Hafıza oyunu: Bir katılımcı gönüllü olur. Gönüllü olan katılımcı dışarı çıkar. Grup üyeleri ikili eş olur. Her grup kendine ortak bir hareket belirler. Belirledikten sonra mekânda karışık biçimde ayakta hareketsiz dururlar. Gönüllü bir katılımcıya dokunur. Dokunduğu katılımcı hareketini yapar ve tekrar donar. Gönüllü, katılımcılara dokunarak hareketlerini bakar ve en kısa sürede eşleri (ortak hareketleri) eşleştirip bulmaya çalışır.

B) CANLANDIRMA AŞAMASI

12.Oyun – İletişim – Yaratıcılık – Empati (Donuk imge tekniği): Katılımcılar dört gruba ayrılır. Her bir gruba üzerinde oyun, iletişim, yaratıcılık, empati yazılı olan kâğıtlardan bir tane verilir. Lider “Şimdi bu kavramlardan yola çıkarak donuk imge oluşturacağız” der. Her grup, kavram üzerinde bir süre düşünüp donuk imge oluşturur. Her çalışma teker teker izlenir. Her biri için lider “Sizce bu donuk imge bize ne anlatıyor?” sorusunu sorar ve katılımcılardan görüşlerini alır. Liderin el çırpmasıyla donuk imge formunu alan grup çözülür. Kavramlar okunur, görüşler alınır.

C) DEĞERLENDİRME

13.Değerlendirme (1) Resim, şarkı, slogan, tekerleme (İstasyon tekniği): 4 grup olunur. Her gruba bir adet 50x70 cm karton ve boya kalemleri verilir. Her bir karton resim, şarkı, slogan ve tekerleme olmak üzere dört tane istasyonu temsil etmektedir. Her grup kendi istasyonunda ilk oturuma ilişkin görüşlerini yansıtır. Söz gelimi, resim istasyonunda oturuma ilişkin resim yapılır, şarkı istasyonunda şarkı sözü yazıp şarkı söylenir, slogan istasyonunda slogan yazılır ve tekerleme istasyonunda da tekerleme yazılır. Her grup çalışmasını bitirdikten sonra istasyonlar değişir. Her grup her istasyonda durup görüş bildirmiş olur. Bütün grupların çalışmaları izlenir.

14.Değerlendirme (2) - İsmi göre değerlendirme: Çember olunur. Her katılımcıya bir tane kâğıt ile kalem verilir. Her katılımcı kâğıdın üstüne adını soyadını yazar. Yazdıktan sonra lider bütün kâğıtları toplar ve karıştırır. Katılımcılara dağıtır, eğer katılımcı kendi kâğıdını seçerse onu bırakıp başka kâğıt seçer. Her katılımcının elinde başkasının adı soyadının yazdığı kâğıt olmalıdır. Her katılımcı elindeki kâğıt kime aitse, o katılımcıya ilişkin bir cümle ya da bir kelime olmak üzere olumlu bir görüş yazar. Görüş yazıldıktan sonra her katılımcı elindeki kâğıdı hemen sağındaki arkadaşına verir. Bir tam tur dönene kadar çalışma devam eder. Bu şekilde her katılımcı hakkında görüşler yazılmış olur. Çalışma sonunda isteyen katılımcı kendi kâğıdını sesli okuyabilir.

15.Genel değerlendirme (3) – (Top): Çember olunur ve minderlerde oturulur. Lider elindeki topu bir katılımcıya atar ve topu alan katılımcı görüşlerini bildirir, başka bir katılımcıya atar. Bütün katılımcılar görüşlerini paylaşıma kadar süreç devam eder. Oturuma ilişkin kazanımlar, duygu ve düşünceler paylaşılır.

Extended Abstract

The purpose of this study is to determine teachers’ attitudes towards creative drama before and after creative drama practice, the levels of self-efficacy in using creative drama method and the difference between them by enabling in-service teachers to learn how to use creative drama as a teaching method through activities. In the literature, there are studies about the effectiveness of the creative drama method and the studies that the teachers use it effectively as a method in their lessons, but it can be said that it is inevitable for the teachers to receive training on how to use creative drama method. It is important that the

training that teachers receive will also affect their attitudes and views. The context of this study consists of 21 primary school teachers who work in Rize and enrolled in a creative drama workshop that was completed in four days. As the workshop was run with one group and the data were collected from this group, we used one group pretest-posttest model as an experimental design.

A creative drama workshop consisting of "preparation-warming", "animation" and "evaluation" steps were prepared and implemented by the researchers. For participant selection, Project announcement was made through social media pages and banners were shared through Rize National Education Directorate by obtaining proper permission. We reached 21 volunteer teachers who were willing to participate a 24 hour-long 4-day workshop on creative drama.

In each section of the workshops we stuck to the creative drama stages. Participants were started with the warm-up preparation phase, which would physically and mentally prepare them for the process. As the second stage, followed by an animation phase, we used techniques such as role playing and improvisation. As a third step, the process had been completed with the evaluation phase in which the achievements, views and comments related to the process were shared. A total of eight sessions were held during the four days.

In the first day session, the main aim was to implement applications involving compliance-confidence activities that would enable participants to meet each other and establish communication-interaction. On the second and third days, sessions were held on how to use creative drama in primary schools. After the two sessions about structuring lesson plans and planning with creative drama method, the last day was completed with lesson plan presentation and process evaluation.

The study group included volunteering 13 (61.9%) female and 8 (38.1%) male teachers (classroom teacher, mathematics teacher, science teacher, social studies teacher, preschool teacher, social studies teacher, guidance and psychological counselling) who were teaching in the different provinces of Rize in the 2016-2017 educational year. The age range for teachers was as follows: 12 teachers between 22-30 years old, 7 teachers between 31-40 years old and 2 teachers were between 41-50 years old. "Creative Drama Attitude Scale" and "Self-efficacy Scale for Using Creative Drama Method" were applied as pre-test and post-test. Thus, self-efficacy levels for using creative drama method and attitudes towards creative drama before and after the workshop were measured. It took about 15 minutes for participants to complete the surveying tools.

The participants' attitudes towards creative drama and self-efficacy levels for using creative drama methods before and after creative drama workshop were measured and the difference between them was determined. In this respect, effects of creative drama applications, individual attitudes towards creative drama and self-efficacy levels of using creative drama method have been shown. In the analysis of the obtained data, t-test was performed for paired and non paired samples. Analyzes were performed with the SPSS 24 packet program.

It appears from the results that creative drama workshop conducted with teachers has a positive effect on teachers' attitudes towards creative drama. Creative drama practices with teachers seem to have a positive effect on their self-efficacy scores for using creative drama method. Teachers' creative drama attitudes after creative drama workshop do not make a meaningful difference compared to gender. Teachers' self-efficacy scores for using creative drama after creative drama do not make a meaningful difference according to their gender.

It can be said from the results of the research that the creative drama education given to the teachers has been effective in changing the attitudes of the teachers towards the creative drama and the level of self-efficacy towards using this method with a positive and meaningful level. This research was conducted with 21 teachers. The use of creative drama methodology can be targeted to reach larger masses. With simultaneous sessions and more creative drama leaders, more teachers can be trained at the same time. It may be advisable to allocate more space to the creative drama as part of in-service training. After such trainings, teachers can use the creative drama in their classroom, and if there are difficulties they encounter, they can be examined with solutions they suggest. Creative drama can be a compulsory course in all teacher-training programs at the undergraduate level.